MINĖJIMAS

Signatarai atidavė Klaipėdos bylą Haagos teismui 1932 m.

VIENYBĖ

LITHUANIAN DAILY

LIV METAI, 85 (1062) Nr. Telephone: EVergreen 7-7840 BROOKLYN, NEW YORK, KETVIRTADIENIS, 1940 BALANDŽIO-APRIL 11 D. KAINA 3 CENTAI

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY APR 12 1940 ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

New York Public Library 470 Fifth Ave.

ŠIANDIEN

Tarptautiniai susitarimai
Moderniški terminai
Dirva komunizmui
Ką pasėjai, tą ir piausi

PIJUS BUKŠNAITIS

Kai kurie mūsų politikieriai vis dar mėgsta pasidžiaugti tarptautiniais susitarimais. Visoki nepuolimo, neagresijos, saviparamos, prekybos ir kitokių kvarabų susitarimai ir garantijos iškilmingai pasirašomi ir pasauliui skelbiami. Paskui šaukiama: "Žiūrėkite, koki mes angelai! Pasirašėme sutartį, — dėkokite mums už tai!"

Apie metai laiko atgal Vokietija "paprašė" Danijos pasirašyti nepuolimo sutartį.

Danija atsakė: "Gut!" Ir pasirašė.

Tik štai, užvakar įeina su nelinkstančiomis kojomis į Danijos sostinę vokiečių kariuomenė ir sako: "Raus!"

Danai išdūmė, kad net kulnys į strėnas daužė.

Še jums ir sutartys!

* * *

Viskas pareina nuo pavadinimo. O pavadinimą galima aiškinti ir vienaip, ir kitaip. Kaip reikalas pasitaiko.

Neperseniai Susivienijimas (SLA) perleido net dvilypinius balsavimus dėl organizacijos centro perkėlimo į Pittsburghą. Organizacijos laikraštyje buvo net poetiški apipasakojimai, kaip bus gražu tame centre, kuomet delegatai, važiuodami į Chicagos seimą, sustos Pittsburghe pasilsėti. Čia bus ir skaitykla, ir muziejus ,ir redakcijos puikiausi kambariai ir dar kitoki malonumai. Žodžiu—sviestas sviestu apteptas!

Tik ve, dabar laikraštis Naujienos apsuko jienas ir sako, kad "kraustyti nėra kas, tik SLA iškaba."

Štai ir vargas, kad mes tos moderniškos kalbos neišmokstame.

Jei kalbama apie "centrą," tai reikia suprasti "iškabą." Taip kaip politikoje, kalbant apie sutartį, reikia suprasti popierio sklypelį.

* * *

Vienas katalikų laikraštis aiškina, kada atsiranda komunistai. Jis sako, kad žmonių vargas ir jų nepasitenkinimas buvo komunistų derlinga dirva. Kitokioje dirvoje, esą, komunizmas netarpsta ir jų neatsiranda.

Jei taip, tai kodėl visuomenės vadai ir valstybės nepasistengia to žmonių vargo ir nepasitenkinimo p a š a l i n t i? Kam rengti dirvą komunizmui?

* * *

Šioje šalyje, kur palyginti su Europos valstybėmis, vargo ir nepasitenkinimo daug mažiau, vyriausybė žmonių renkama.

Ar šios šalies piliečiai išsirinks šį rudenį tokią vyriausybę, kuri tikrai rūpintųsi pašalinti vargą ir nepasitenkinimą, kad nebūtų dirvos komunizmui?

Pažiūrėsime.

* * *

Nė viena tauta taip garsiai nešaukia visam pasauliui apie savo kančias nuo pavergėjų, kaip lenkai. Skaitant vokiečių menamus žiaurumus užimtoje Lenkijoje, net plaukai šiaušiasi.

Tik dabar vokiečiai, pasiteisindami, pradėjo įrodinėti, kaip tie patys lenkai kankino jų valdomus ukrainiečius. Įrodoma, kad lenkai persekiojo ne pavienius asmenis, bet visą tautą, norėdami ją sunaikinti.

Persekiojimai ir žiaurumai —baisus dalykas. Bet prisimenant ką ir lietuviai nukentėjo nuo lenkų, nenoroms prisimena ir patarlė:

—Ką pasėjai, tą ir piausi.

MŪŠIAI JŪROSE, SAUSOMOJE IR ORE

NUSKENDO ANGLIJOS 2 NAIKINTOJAI; ŽUVO VOKIETIJOS DU KREISERIAI

Anglijos karo laivai turėjo pasitraukti iš Narvik. Abiejų pusių nuostoliai dar nežinomi

LONDON, balandžio 10 d. — Smarkiame susirėmime ties Norvegijos uostu Narvik nuskandintas vokiečių kreiseris ir sugadinti du Anglijos naikintojai.

Admiralitetas paskelbė, kad Anglijos naikintojas Hunter, 1,340 tonų talpos, nuskendo. Kitas naikintojas Hardy, 1,-530 tonų talpos, užbėgo ant seklumos netoli Narvik.

Hunterio įgula buvo 145 jūreiviai, o Harddy — 175.

Anglijos submarinas sutorpedavo vokiečių kreiserį Norvegijos pietiniuose vandenyse. Manoma, kad kreiseris nuskendo.

Be to, Anglijos bombonešiai puolė vokiečių kreiserį ties Bergen. Viena bomba pataikė tiesiai į kreiserį.

Kiti Anglijos laivai iš Narviko pasitraukė. Kiek buvo nuostolių, dar nepaskelbta.

STATOMOS MODERNIŠKOS MOKYKLOS

PANEVĖŽIS. — Pernykštė statyba Panevėžio apskrityje buvo labai gyva, siekus daugiau kaip milijoną litų. Praėjusiais metais baigtos statyti trys mūrinės mokyklos, o dar dvi mūrinės pradėtos Ramygalos ir Šeduvos miesteliuose. Tos visos mokyklos statomos dviejų aukštų, su visais moderniais patogumais. Viso Panevėžio apskr. yra 173 pradžios mokyklos, kurių kol kas tik 100 teturi savo nuosavas patalpas, likusioms tenka pastatyti. Be to Panevėžio apskrityje statoma ir numatoma statyti daug plentų: jau yra pastatyta 52 km. plentų ir statomas 24 km. ilgio plentas iki Vabalninko.

ALIJANTAI SKUBINASI GELBĖTI SKANDINAVIJĄ

LONDON, balandžio 10 d. — Prisidengę slaptybe, alijantai ruošia skubią pagalbą Skandinavijai. Londone kalbama, kad 100,000 kariuomenės siunčiama į Norvegiją. Panašios žinios skleidžiamos ir Paryžiuje. Sakoma, kad šie 100,-000 kariuomenės buvo žadėti siųsti į pagalbą Suomijai, bet ten karas pasibaigė, tos pagalbos nesusilaukęs. Dabar ta prirengtoji pagalba kaip tik tinka okupuotai Skandinavijai.

AMERIKA PAPLĖS NEUTRALUMO AKTĄ

WASHINGTON, balandžio 10 d. — Skubiai grįžęs į sostinę prezidentas Roosevelt ruošia patvarkymą paplėsti Amerikos neutralumo aktą. Tas pakeitimas turės paliesti vėliausiuosius Hitlerio žygius Skandinavijoje.

Politiniuose sluoksniuose laukiama vyriausybės pareiškimo apie nusistatymą link įvykių Skandinavijoje.

BIULETENIS

PARIS. — Ministras pirmininkas Reynaud pasakė parlamente, kad Šiaurės Jūroje eina dideli mūšiai. Ministras linki, kad alijantų laivynas išsilaikytų savo garbingose tradicijose.

LONDON. — Užsienių Reikalų ministras Halifax pareiškė, kad Norvegijos bet kokis susitarimas su Vokietija dėl taikos nepakeis alijantų nusistatymo link vokiečių invazijos Skandinavijoje.

STOCKHOLM. — Gauta žinių iš Norvegijos, kad vokiečiai paėmė Hamar, kur buvo persikėlusi Norvegijos vyriausybė. Manoma, kad visa vyriausybė išsikėlė į kitą miestą.

LONDON. — Vokiečių karo laivai Narvike nuskandino du didžiausius Norvegijos karo laivus Norge ir Eidsvold, po 4,166 tonų talpos kiekvienas.

STOCKHOLM. — Norvegijos pakraščių baterijos, jungtinai su alijantų karo laivais ir lėktuvais, šaudo į vokiečių laivus ir lėktuvus. Karas didėja kas valandą.

LONDON. — Anglijos su Prancūzija vyriausybės paskelbė, kad neleisiančios vokiečiams užimti Islandijos, Grenlandijos ir Faro salų, priklausančių Danijai. Kalbama, kad Islandija pasiskelbusi nepriklausoma.

NORVEGIJA NEPASIDUODA NACIAMS; NUSKANDINO DU VOKIEČIŲ LAIVUS

Norvegijos sostinę Oslo vokiečiai bombardavo po pasidavimo. Sunaikino radijo ir gelžkelio stotis.

PARIS, balandžio 10 d. — Norvegijos kariuomenė smarkiai kaujasi su vokiečiais pietų pakraščiuose. Norvegijos vyriausybė neketina pasiduoti Vokietijai, nors iš Stockholmo pranešama, kad norvegų ministras pirmininkas Johann Nygaardsvold pasiūlęs vokiečiams tartis apie taiką.

Mačiusieji vakarykščius susirėmimus pasakoja, kad nemažiau pusantro šimto vokiečių lėktuvų atakavo Norvegijos žymiausią aerodromą Fornebu, netoli Oslo. Jiems pasipriešino norvegų lėktuvai. Susirėmime du vokiečių lėktuvai, užsidegę ore, nukrito. Žuvo ir keletas Norvegijos lakūnų.

Užimant Oslo užmušta nemažiau 120 norvegų. Pirmoji vokiečių kariuomenės dalis, atvykusi į Oslo, buvo vos 400 kareivių su daugeliu kulkosvaidžių. Ši dalis, matomai, buvo atgabenta lėktuvuose.

Kai Norvegijos sostinė jau buvo užimta, vokiečiai bombardavo radijo stotį ir geležinkelius. Radijo ir geležinkelio stotys sugriautos.

Norvegijos kranto baterijos nuskandino vokiečių lengvąjį kreiserį Karlsruhe ir užvarė ant minų sunkųjį kreiserį Bluecher, kuris taip pat nuskendo.

VOKIEČIAI OKUPAVO VISĄ DANIJĄ; NORVEGAI SMARKIAI PRIEŠINASI

Politiniuose sluoksniuose kalbama apie Švedijos, Olandijos ir Belgijos likimą. Aliantai nerimauja

BERLIN, balandžio 10 d.— Iki vakar vidudienio Vokietijos gyventojams nebuvo žinoma apie nacių armijos žygius Šiaurėje.

Užsienių Reikalų Ministras Joachim von Ribbentrop paskelbė spaudos atstovams 11 val. prieš piet, kad Vokietija pasinaudojusi A n g l i j o s su Prancūzija paskelbtoje notoje balandžio 8 d. paaiškinimu apie kariaujančios valstybės teisę atitaisyti kiekvieną padėtį, susidariusią dėl nelegalės priešo veiklos.

Tik užimdami Daniją ir Norvegiją vokiečiai atitaisę priešo sudarytą padėtį, gręsiančią tai Europos daliai tikru sunaikinimu. Ribbentropas sako, kad Anglija su Prancūzija šiomis dienomis rengėsi užimti visą Skandinavijos pusiasalį, įimant Švediją.

Danija buvo užimta be jokio pasipriešinimo. Norvegija nors priešinasi, bet tas pasipriešinimas esąs nežymus, ir netrukus pasibaigsiąs.

Gyvenančių Berlyne danų ir norvegų teisės nevaržomos. Tik neleidžiama kalbėtis su užimtomis šalimis telefonu.

P o l i t i n i u o s e sloukstniuose daug kalbama apie Švedijos likimą, o taip pat apie alijantų nusistatymą link Olandijos ir Belgijos.

Norvegija su Danija dabar neturi jokio prekybos susisiekimo su alijantais.

ĮVYKO SMARKIŲ KAUTYNIŲ JŪROSE; NUSKANDINTI BREMEN, GNEISENAU

Kalbėdamas Parlamente Chamberlainas užsiminė apie laivyno veiklą, kuris dar laikoma slaptoje

LONDON, balandžio 10 d. —Pereitą naktį prasidėjo tarp Anglijos su Prancūzija ir Vokietijos žūt-būtina kova dėl pirmenybės Skandinavijoje. Manoma, kad kurioje nors audringų Čiaurės Jūrų dalyje eina lemiamasis Anglijos ir Vokietijos karo laivų mūšis.

Oficialė tyla, taip tamsi, kaip Londonas naktimis, slepia visus karo laivų judėjimus. Eina gandai, kad vokiečių didlaivis Bremen, gabenąs 1,300 kareivių sustiprinti okupantų įgulas Skandinavijoje, nuskandintas. Taip pat nuskandintas stiprusis vokiečių karo laivas Gneisenau.

Ministras pirmininkas Neville Chamberlain, kalbėdamas vakar parlamente, užsiminė, kad stiprios jūrų jėgos veikia jūrose, bet apie tą veiklą visuomenei žinoti dar nėra reikalo.

Dėl šio Chamberlaino pareiškimo spėliojama, kad Anglijos laivynas, jei aktyviai nesimuša su vokiečiais, tai bent gabena kariuomenę į Norvegiją.

Admiralitetas užginčijo vokiečių paskelbtas žinias, būk du Anglijos karo laivai sugadinti. Tikrenybėje buvę nežymiai apdraskyti sprogstančių bombų skeveldromis tik du kreiseriai, bet ne karo šarvuočiai.

BELGŲ SPAUDA APIE VILNIŲ

VILNIUS. — Vienas belgų laikraštis Briuselyje "L'Avenir Belge'" įdėjo straipsnį "Vilnius sugrįžo į motiną tėvynę," kuriame pažymima, kad lenkams valdant Vilnius negalėjo normaliai plėstis, nes neturėjo suaugusio su savimi naturalaus užnugario, reikalingo klestėjimui. Daug kas stebėjęsis, kaip Lietuva nustatė tokį aukštą lenkų zloto kursą Vilniuje. Čia paaiškinama, kad Lietuvos vyriausybė tai padarė, atsižvelgdama į sunkią padėtį dėl karo įvykių patekusių vilniečių ir norėdama palaikyti ūkinio gyvenimo pusiausvyrą. Lietuvos vyriausybė, norėdama pagelbėti sugrąžintų Lietuvai sričių gyventojams, paskyrė kreditą supirkti 60 milijonų lenkų zlotų, kas sudarė sunkią naštą valstybės iždui. Sunkią naštą Lietuvos vyriausybei sudaro Lietuvą užplūdę lenkai atbėgėliai. Straipsnyje pabrėžiamas lietuvių svetingumas tiems, "kurie per ilgus metus pasirodė priešais, okupuodami seną lietuvių teritorijos dalį."

REIKALAUJA LIETUVIŲ PRIŽIŪRĖTOJŲ

VILNIUS. — Vilniaus mieste prie viešųjų darbų dirba keli tūkstančiai darbininkų. Tų darbininkų delegacijos kreipėsi į Vilniaus miesto savivaldybę su prašymu, kad būtų duoti prie viešųjų darbų lietuviai prižiūrėtojai, nes lenkais prižiūrėtojais darbininkai nepasitiki ir nori prižiūrėtojais turėti tik lietuvius, kaip sąžiningus žmones.

SOVIETAI REIKALAUJA DAUGIAU NEGU BUVO SUSITARĘ SU SUOMIJA

Nori mišrios komisijos nikelio kasykloms ir 45 nuošimčių iškasenų. Numatomas pavojus Suomijai

AMSTERDAM, balandžio 10 d.—Pereitą naktį Stockholmo radijo paskelbė, kad Rusija įteikė Suomijai aujus reikalavimus. Tų reikalavimų svarbieji ėsą tie: ūmai pasirašyti ekonominę sutartį; skubiai baigti geležinkelį per Suomiją į Švediją; sudaryti suomių-rusų mišrias bendroves Suomijos nikelio kasykloms, kurių produktų 45 nuošimčiai eitų Rusijai.

Sovietų komisaras pirmininkas Molotovas vakar ilgai kalbėjosi su Vokietijos ambasadoriu Schulenbergu. Maskvos radijo, po ilgo tylėjimo, pradėjo skelbti žinias apie Danijos ir Norvegijos užėmimą.

Prieš vokiečių netikėtą žygį komunistų partijos organas Pravda smarkiai kaltino alijantus už rengimąsi įvelti Skandinaviją į karą.

Maskvoje atydžiai sekama visi įvykiai Skandinavijoje, nes jie liečia ir Sovietų Sąjungos reikalus, ypač jos naujuosius pakraščius prie Suomijos.

KAUNAS. — Patiriama, kad ir šiemet oro susisiekimas su Palanga lėktuvais "Darius" ir "Girėnas" bus palaikomas, kaip pernai, ir prasidės apie birželio vidurį.

PREMIJOS DARBO GERINTOJAMS

KAUNAS. — Kaikurių įmonių darbininkai, ilgesnį laiką dirbdami jiems pavestą darbą, patiria, kad tas darbas galima atlikti daug tobuliau. Tai patyrę kai kurių įmonių darbininkai painformuoja įmonių vadovybes. "Maisto" įmonės vadovybė savo darbininkams, kurie iškels gerų sumanymų darbo tobulinimo reikalu, pažadėjo skirti pinigines premijas. Dabar ir kitos įmonės susidomėjo šiuo sumanymu ir skelbia mokėsiančios darbininkams premijas, jei jų pasiūlymais pasinaudojant bus galima darbas tobuliau atlikti.

LIETUVOJE VEISIAMOS ŽUVYS

KAUNAS. — Rytų Baltosios Vokės dvare, yra žuvų perykla, kurios savininkas yra Suomijos pilietis Nikalojus Tjaderis. Miškų departamento vandenų skyrius šioje perykloje užsakė milijoną sigų. Šį pavasarį tos sigos bus įleistos į Dūsios ežerą Alytaus apskrityje, kurs randasi Metelių ežerų grupėje. Pernai apie pusė milijono sigų buvo įleista į Daugų ežerą.

VOKIETIJA GIRIASI LAIMĖJIMAIS; ALIJANTAI OSLOFJORDE ATMUŠTI

Vokiečiai skelbia, kad Norvegijos pasipriešinimas nuslopintas. Alijantų pagalba neįleista

BERLIN, balandžio 10 d.— Anglijos su Prancūzija visos pastangos atsikirsti prieš Vokietiją už Danijos ir Norvegijos okupavimą, nuėjo niekais, Alijantai gavo sunkų smūgį.

Vokietijos vyriausybė sako, kad alijantams tikrai nepasisekė iškelti savo kariuomenę nei Danijoje, nei Norvegijoje.

Taip pat oficialiai skelbiama, kad Vokietijos oro jėgos ir priešlėktuvinės kanuolės atmušė anglų lėktuvų atakas Oslo fjorde. Anglijos eskadrilė priversta pasitraukti su žymiais nuostoliais.

Visi aukoja Vilniui

VILNIUS. — Vienas kūrėjas savanoris, kuris prašo neskelbti pavardės, pirmojo Vilniuje atsilankymo proga vilniečių reikalams paaukavo 100 litų. Auka perduota mokyklų reikalams.

PLEČKAITIS SUIMTAS

VILNIUS. — Lietuvių visuomenei iš anksčiau žinomas Jeronimas Plečkaitis, kovo 15 d. Vilniuje sulaikytas ir perduotas kariuomenės teismo žinion. Anksčiau jis Vilniuje pardavinėjęs saldainius, paskutiniu laiku mokęs žydus lietuvių kalbos. J. Plečkaitis publikacijos keliu buvo paieškomas 1927 m. kaip organizavęs Alytuje sukilimą ir vėliau vadovavęs pagarsėjusiai "plečkaitininkų" veiklai.

PARAMA VILNIEČIAMS

VILNIUS. — Komiteto Vilniaus Kraštui Remti Meškaičių skyrius surinko iš to valsčiaus gyventojų 38.5 tonas javų ir apie 900 litų neturtingiems vilniečiams pašelpti.

LITHUANIAN DAILY UNITY

VIENYBĖ

Oldest Lithuanian Newspaper
193 Grand St., Brooklyn, N. Y.
Telephone: EVergreen 7-7840
Published daily except Sundays and Holidays by
Lithuanian Press Corp., Inc.

Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office at Brooklyn, N. Y. Under the Act of March 3, 1879

Advertising rates on application

PRENUMERATA

Brooklyne ir užsieniuose:

Metams	$7.00
Pusei metų	$3.75
Trims mėnesiams	$2.00
Vienam mėn.	$0.90

Jungtinėse Valstybėse ir Kanadoje:

Metams	$5.00
Pusei metų	$2.75
Trims mėnesiams	$1.65
Vienam mėn.	$0.75

Visais reikalais adresuokite:
Lithuanian Press Corporation
193 Grand St., Brooklyn, N. Y.

J. Kruze—Redaktorius
S. E. Vitaitis—Administratorius
A. S. Trečiokas—Prezidentas

ANTROJI AVANTŪRA SKANDINAVIJOJE

Pereitojo didžiojo karo metu Skandinavija buvo intrigų, šnipinėjimo, sąmokslų ir kontršnipinėjimo centras, bet šiame naujame Europos kare, kuris faktinai yra tik didžiojo karo tęsinys, Skandinavija tapo karo operacijų lauku. Prieš keletą savaičių baigėsi Rusijos Suomijos karas, kurio išdavoje mažutė Suomija neteko didelės dalies savo teritorijos ir pati pakliuvo po Rusijos nykščiu. Tuo metu, kai Suomija kariavo su Rusija, Norvegija, Švedija ir Danija dėl viso ko rėmė Suomiją moraliai ir dalinai materialiai, bet visą laiką stengėsi įtikinti Suomiją, kad reikia susitaikyti su Rusija, nes platesnės karo operacijos įvelsiančios Norvegiją, Švediją ir Daniją. Jos manė, kad taika su Rusija laiduos joms saugumą, kaip neutralėms valstybėms. Tačiau apsirikta.

Keletą savaičių po Rusijos Suomijos taikos pasirašymo ir, patyrus apie Rusijos pastatytas Suomijai taikos sąlygas, norvegai ir švedai pradėjo patys sakyti, kad anksčiau ar vėliau skandinavams reikės vėl kariauti.

Nereikėjo būti nei diplomatu nei giliu politiku įsitikinti, kad skandinavams reikės kariauti. Skandinavų valstybės buvo Vokietijai didelis ir parankus žaliavos šaltinis, kurio alijantai negalėjo nukirsti. Aišku, anksčiau ar vėliau alijantai negalėjo toleruoti Norvegijos ir Švedijos pataikavimų Vokietijai ir leidimo neutraliais teritorialiniais vandenimis gabenti į Vokietiją labai reikalingą žaliavą. Todėl alijantams pradėjus daugiau spausti skandinavus, Vokietija buvo priversta griebtis dar griežtesnių priemonių tą žaliavos šaltinį apsaugoti. Alijantų ir Vokietijos varžytynių išdavoje vieną rytą anglai paskelbė, kad šiaurinės Norvegijos pakraščiai apsėti minomis, o Vokietija atsakė Danijos okupacija ir desantų išsodinimu Norvegijoje.

Ta proga Vokietijos karo vadovybė paskelbė, kad "nuo galimų priešų puolimų Vokietiją užėmė Daniją ir išsodino kariuomenę Norvegijoje ir tas dvi valstybes paima savo globon." Tuo tarpu, labai aišku, kad Vokietijai rūpėjo apsaugoti žaliavos šaltinius ir šiaurinius Vokietijos pakraščius. Tuo tarpu Norvegija ir Švedija pareikalavo alijantų pagalbos prieš okupantus vokiečius. Ta pagalba prižadėta, ir manoma, jau vyksta į skandinavų valstybes. Tokiu būdu karo operacijos, kurios vakarų fronte pasikeitė stangnacijos, dabar persimeta į skandinaviją. Prasideda antroji avantūra Skandinavijoje.

Kokia bus jos išdava, nežinia, tačiau aišku, kad alijantai visomis jėgomis stengsis sulaikyti vokiečių įtakos veržimąsi į skandinavų valstybes ir kartu prie didelių žaliavos šaltinių. Dabartinė anglų blokada galėjo vokiečiams susisiekimą su šiaurės Norvegija ir Švedija nutraukti tik laikinai, tačiau atviras karas Skandinvijoje visai tą šaltinį sunaikins ar jį visiškai nukirs. Jei ne kitaip, tai anglai tas kasyklas, iš kurių vokiečiai gauna rūdą, susprogdins ir sunaikins. Negana to, karas Skandinavijoje sudarys ir rimto pavojaus Vokietijos šiaurei. Akyvaizdoje tų faktų atrodo, kad karas Europoje pasikeitė iš pagrindų ir galima laukti naujų dar didesnių siupryzų.

Trečioji avantūra greičiausiai įvyks Balkanuose. Pagal Vokietijos Rusijos susitarimą ir turint mintyje Rusijos žygius prieš Suomiją, reikia manyti, kad Rusija pirmoji pasikvies į Maskvą Rumunijos užsienių reikalų ministrą ir pareikalaus teisės statyti tvirtoves Besarabijoje ir vietos savo įguloms. Po to greičiausiai vokiečiai žengs į Balkanus apsaugoti naftos šaltinius, kurie yra lygiai svarbūs, kaip geležies rūdos kasyklos Skandinavijoje. Netolimos ateities įvykiai parodys, kaip ir kur karo operacijos koncentruosis. Tas priklausys nuo to, ką alijantai sugebės padaryti Vokietijai ir kaip jie galės apsaugoti tas valstybes nuo Vokietijos įtakos ir diktatūros.

Karo frontas kasdien plečiasi, blokados ratas prieš Vokietiją kasdien mažėja ir vis daugiau smaugia Vokietiją. Dabar jau neabejojama, kad 100 nuošimčių efektinga blokada dar šiemet visiškai pasmaugtų Vokietiją ir priverstų ją iškelti rankas. Bet ar alijantams pavyks tą 100% blokadą įvykdyt, tai kitas klausimas.

KODĖL ANGLAI NORĖJO SUIMTI DR. SCHACHT

Wall street'o, Amerikos finansinio centro, paleista žinia aiškina dėl ko anglai ieškojo Dr. Schacht, Vokietijos finansų eksperto, Italijos laive, kuriame važiavo Sumner Welles.

Dr. Schacht, sakoma, atlikęs Vokietijai nemažą finansinį žygį Suomijoje prieš suomių - rusų sutarties pasirašymą. Tuo laiku Suomijos tūlų vertybės popierių kaina buvusi labai nukritusi ir įbauginti savininkai pradėjo juos pardavinėti. Spekuliantai, kurie užsiima supirkimu vertybės popierių tokiais politinio sukrėtimo laikais, tikėdamiesi iš to vėliau didelio pelno, tuos suomių vertybės popierius supirkę net už 20 nuošimčių jų tikrosios vertės. Tie pirkėjai, kaip dabar pasirodė, buvo Olandijos, Švedijos ir Šveicarijos agentai dirbę Dr. Schachtui.

Suomijai atsteigus normalę politinę padėtį, tie vertybės popieriai vėl atgauna savo vertę, bet jie jau atsidūrė Vokietijos kišeniuje.

Kadangi Suomijos iždas buvo sustiprintas Anglijos banko paskolomis, tai Vokietija tuos vertybės popierius keisdama gaus Anglijos aukso. Šis iškirstas vokiečių finansinis šposas Suomijoje negali pagerinti nė suomių su anglais finansinius santykius.

J. K-tis.

● Numatoma, kad Akmenės — Veperių rajone statomas antrasis cemento fabrikas turėsiąs užtektinai žaliavos ir per metus galėsiąs pagaminti iki 120,000 tonų cemento.

-- Ir t. t.

Iš Viipuri

Suomijoje, ypač Viipuri apylinkėje gyvenę lietuviai, kurie prieš suomių rusų karui prasidedant jau buvo iš tos srities evakuoti į kitas Suomijos dalis, rengiasi grįžti į Lietuvą, iš kur prieš daug metų buvo iškeliavę. Dalis lietuvių pasiliko Viipuri sovietams atėjus, tačiau ir tie nenori būti rusų valdomi. Jie taip pat apsisprendė nepasilikti po Sovietais. Tas tik dar kartą patvirtina, kad lietuviai nelinkę komunizmui.

* * *

Progresas

Dotnuvos Selekcijos Stotis gavo laišką iš vienos Amerikoje esančios Tyrimo Įstaigos, kuriame rašoma, kad Dotnuvos Selekcijos Stoties sojos pupelių veislė, vadinama "Dotnuvos Geltonsėkliai," yra pati ankstyviausia, kokią jie kada yra turėję, be to labai gerai deranti. Tad amerikiečiai prašo Dotnuvos Selekcijos Stotį prisiųsti jiems tos pupų veislės didesnius kiekius ir klausia, ar Lietuva negali tų pupelių eksportuoti. Kiek anksčiau Dotnuvos Sel. Stotis panašų laišką gavo iš Centralinės Tyrimo Įstaigos per Prancūzijos karo ministeriją. Laiške prašoma suteikti daugiau žinių apie Dotnuvos Selekcijos Stoties linų veisles "Dotnuvos Ilgūnėliai II" ir "Vaižgantas." Minėtos linų veislės duodančios aukštos kokybės pluoštą, pasižyminčios stiprumu ir esančios labai atsparios rūdims.

Lietuva žemės ūkyje neatsilieka nuo kitų valstybių.

* * *

Atsiliepia

Anglų blokada prieš Vokietiją, nežiūrint ką vokiečiai sako, jau pradeda atsiliepti į visą Vokietijos gyvenimą. Viena korespondentė per radiją iš Berlyno pranešė, kad Vokietijos moterys pradėjo dėvėti batukus su mediniais padais. Klumpukes, kurios kainuoja apie $6.00 porai. Be to, nacių partijos skyriai prašomi aukoti karo reikalams net misinginius galus nuo savo vėliavų. Kaip ten nebūtų, bet atrodo, kad blokada atsiliepia.

* * *

Cenzūra

Iš visų Europos valstybių karo cenzūra turbūt mažiausia Italijoje. Ten užsienio korespondentas gali rašyti ką nori, bet nežinia kaip ilgai. Jeigu jo pranešimai Italijos valdžiai nepatinka, tai po kurio laiko, be jokio įspėjimo jis gauna mandagų paraginimą kuogreičiausiai išsikraustyti iš Italijos. Tas verčia pačius korespondentus savo raštus cenzūruoti.

* * *

Taigi

Žiūrėkite, gerbiamieji, Prancūzija turi 41,000,000 gyventojų, o davė prieglaudą 500,000 Ispanijos tremtinių, daugiausiai radikalų, kurie palankūs komunizmui. Kiek tokių Ispanijos tremtinių gavo prieglaudos Rusijoje, kuri turi 180,000,000 gyventojų ir be galinius žemės plotus? Anglijoje, kur vra 44,000,000 žmonių, priglaudžiama 72,000 Vokietijos ir Austrijos tremtinių. O kiek tokių tremtinių rado prieglaudos Rusijoje? Rusija jų nė arti neprisileido. Tuo tarpu rusų komunistai prie Prancūzijos konsulato ruošė protesto demonstracijas. Ar ne juokai?

* * *

Svečias

"Vilniaus Balsas" jau seniai eina, tačiau mes vos-nevos susilaukėme jo tik balandžio 8 d. (56 nr.). Nors tai labai pavėlavęs, bet laukiamas ir malonus "svečias"

SPAUDOS APŽVALGA

Belgų spauda apie Vilniaus sugrįžimą

Belgų savaitraštis "Avenir Belge" 8 nr. įdėjo straipsnį "Vilnius sugrįžta prie motinos tėvynės," kuriame ypač pabrėžiama Lietuvos pastangos ūkiškai atgaivinti Vilniaus sritį.

* * *

Petro Cvirkos raštai latviškai

Latvių savaitraštis "Darba Dzive" savo š. m. 8, 9 ir 10 numeriuose atspausdino Petro Cvirkos novelę "Tėvas." Novelė gražiai iliustruota. "Tėvą" į latvių kalbą išvertė Kazys Duncis.

* * *

Vilku gimęs, vilku staugs

Lietuviuose buvo simpatijų dėl žiauraus likimo, kuris lenkų tautą ištiko. Mes, tiesa, neraudojome dėl lenkų valstybės žlugimo, nes tokia Lenkija, kokią Versaillės sutartis pastatė, buvo **netiksli.** Bet mums gaila liaudies, kuri kentėjo ir kenčia už savo "ponų" kvailybes. Tas kvailybes, matyti, tęsia ir tariamoji "Lenkijos valdžia," kuri minta Prancūzijon išsivežtu auksu, ir kuriai vadovauja Paderewskis su Sikorskiu. Ji, įnešė (ar girdite?) protestą Tautų Sąjungai prieš Lietuvos "okupaciją" Vilniuje! Ši lenkų valdžia vadinama "demokratine" ir "koalicine", nes jai pritarią visos lenkų partijos.

Jeigu lenkų valdžios nepasimoko iš gyvenimo ir istorijos, tai geriau, kad lenkus kiti ir valdytų, nes jie patys, matyti, valdytis nemoka. Bostono Darbininkas, tačiau, gerai sako: "Lietuviams niekad nereikia pamiršt realės galimybės, kad diplomatinė, gal net karinė, kova už Vilnių nebaigta."

Lietuvos vyriausybė tinkamu raštu įrodė, kad patys lenkai Želigovskį pripažino "maištininku," kada šis Vilnių iš Lietuvos pavogė. Tokiu būdu, lenkai neturi jokio pagrindo savo skundui.

* * *

Pusė nedalyvauja

Iš 135 kairiųjų Susivienijimo kuopų, 65, sakoma, ignoruoja naujų narių vajų ir jame nedalyvauja. Susivienijimas nori pasiekti 10,000 skaičių pirm seimo šįmet.

* * *

SLA reikalai

Pildomos Tarybos protokole sakoma, kad Chicagos Lietuvių Auditorija (persikrikštinusi į Chicago Lithuanian Community Center) negavo SLA paskolos $20,000 pirmam morgičiui, nes negalėjo laiku įrodyti savo pilną "title." Kiti įdomūs dalykai šie: už $371 mašinas sutaisius, nuo gruodžio 15, 1939 m., organas "Tėvynė" spausdinama savoje spaustuvėje; į Susivienijimą atgal priimta (pavienių skyriun) buvęs SLA prezidentas Živatas su žmona ir duoklės už juos užmokėta iš Našlių fondo. Tarybos protokolas nesako, kuriais motyvais šis dalykas šitaip pasielgta.

SLA prezidento Bagočiaus laiškas mūsų laikraščiams nurodo, kad Taryba sumažino abejotinos vertės bondsų skaičių nuo 27 nuošimčių iki 19, o visai beverčių nuo 17 iki 8. Be to, sako, dabar išduotieji nuo 1934 metų morgičiai esą absoliučiai saugūs ir pirmos klasės.

Apšvietos Komisijos narys J. Miliauskas, pyksta, kam jo nepakvietė į Tarybos suvažiavimą, nors pakvietė kitus du Komisijos narius. Jis mano, čia būta "pinutsų politikos."

Vyt. Širvydas.

TVARKO DARBUS PAGAL LIETUVOS REIKALAVIMUS

Paskutiniais metais Lietuvoje ypatingai pasireiškę nenormalumai darbo jėgos pasiskirstymo ir sunaudojimo srityse, dėl ko atsirado darbo jėgų stoka svarbiausioje mūsų tautos ūkio srityje — žemės ūkyje ir tos darbo jėgos perteklius miestuose, paskatino vyriausybę išleisti darbo rikiavimo įstatymą, kurio projektas jau yra paruoštas. Darbo rikiavimo įstatymu norima sudaryti pagrindą darbo ir tautos energijos tikslingo sunaudojimo sistemai sukurti. Yra numatyta skirstyti darbo jėgą, derinti darbus, kreipti prieauglį į amatus ir profesijas, organizuoti darbo jėgos pertekliui viešuosius darbus, ir rūpintis tikslingu moterų darbo jėgos sunaudojimu.

Pirmoj eilėj numatoma sustabdyti kaimo darbininkų plaukimą į miestus, grąžinti į kaimus tinkamus žemės ūkio darbui ir nereikalingus miestuose darbininkus, suvaržyti miestiečiams samdytis iš kaimo tarnaites ir sykį ant visuomet padaryti galą miestuose tebežydinčiam bedarbių iš profesijos "luomui," įkinkant ir juos į jiems pakeliamą ir atatinkamą darbą. Numatoma organizuoti mokslinio ir inteligentinio jaunimo darbo talkas sezoniniams ūkio darbams, melioracijos, miškų atželdinimo, kelių tiesimo, sodybų pagražinimo, akmenų nuo laukų rinkimo ir kt. darbams. Bendro išsilavinimo inteligentinės jėgos yra perteklius, o inteligentinių specialistų, kaip matininkų, kultūrtechnikų, statybos dešimtininkų ir kt. jau dabar stinga.

Bendrai, norima sudaryti tokią sistemą, kur darbo jėgos judėjimas galės būti kontroliuojamas ir tvarkomas taip, kaip to reikalauja Lietuvos bendrieji krašto interesai.

KIEK LIETUVOJE IŠDALINTA ŽEMĖS

Žemės Reformos Departamento duomenimis, nuo 1919 iki 1940 m. sunaudota žemės reformos reikalams (bežemiams, mažažemiams, įvairioms įstaigoms ir ėt.) 559,463 ha. Buv. dvarų savininkams palikta nenusavinamų normų ir pramonės įmonėms — 159,899 ha. Iš viso per tą laiką buvo išparceliuota 719,362 ha žemės. Žemės fonde dar nesunaudotos žemės liko 4,685 ha. Šiuo metu svarstomas gana aktualus kultūrinių ir, pavyzdingųjų ūkių, kurių Lietuvoje esama 53, bendro ploto 6,471 ha., reikalas, kurį išsprendus palankia žemės fondo padidinimo linkme, išparceliuotinos žemės pasidarys dar apie 11,000 ha.

Pernai išparceliuotos žemės buvo duota nuosavybėn 87 naujakuriams, viso 566 ha. Be to 177 mažažemiams duota nuosavybėn 402 ha, 35 miestų gyventojams duota žemės trobėsiams pasistatyti, dar duota žemės 5 parapijų bažnyčioms ir 4 kapinėms įrengti. Dar pernai aprūpinta žemė 30 savivaldybių, kurios žemę sunaudojo trobėsiams pasistatyti, ligoninėms ir prieglaudoms, gatvėms, parkams ir žvirgždynams. Pernai iš viso išparceliuota 2,314 ha žemės.

● Moderniame viešbutyje vedėjui arba savininkui visada tuoj pranešama, jei svečias, paėmęs kambarį, nepasinaudoja savo lova nakties metu.

● Sirijoje ir Palestinoje ant arabų vadų kapų dedami kavos puodukai: tokiu būdu norima parodyti, kad tie vadai buvę vaišingi vyrai.

LIETUVIŲ SOCIALISTŲ SĄJUNGA

(35 METŲ SUKAKTUVĖMS)

Rašo VYT. ŠIRVYDAS

(Tesinys)

2. PIRMIEJI ŽINGSNIAI ORGANIZUOTIS

Dr. Jonas Šliupas, nors buvo pirmas socializmo idėjų propagandininkas Amerikos lietuviams, bet nebuvo *vienintelis* tik tuo užsiėmęs, ar tam pasišventęs. Jis veik jokio dėmesio nekreipė burti lietuvius darbininkus į socialistines organizacijas. Tiesa, jo laikraščiai turėjo socialistinių straipsnių, bet dar daugiau ten buvo straipsnių *gryno mokslo, laisvamanybės* ir *tautinio susipratimo* klausimais. Apšvietoje (p. 32) jis net pripažino: "nors Lietuvoje socialistinei sėklai dirvos gana, bet dabar, lietuvybei sutvirtinti, nebūtų naudinga tautinį klausimą sukėrgti su socializmu." Tos pačios minties prisilaikė ir Dr. V. Kudirka, kuris nurodė, kad darbininkų klausimas yra tarptautinis, visos žmonijos klausimas, bet lietuviams kur kas svarbesnis yra klausimas, tautą laisva padaryti.

Lietuvoje, pirmoji socialistų kuopelė, sakoma, susibūrusi 1895 metais.[1]) Pirmas socialistų partijos suvažiavimas įvyko Vilniuje, 1896 metais. Pirmas socialistinės propagandos laikraštis Lietuvoje buvo lietuvių ir lenkų kalba ėjęs "Lietuvos Darbininkas," kurio 1896 metais išėjo trys numeriai. Sekančiais metais ėjo Aidas, vienas numeris lietuvių, kitas lenkų kalba. Grynai lietuvių kalba Darbininkų Balsas tapo įkurtas 1901 metais, ir jo išėjo 36 numeriai. Jis užgeso 1906 metais.[2])

Kur susiorganizavo pirmoji lietuvių socialistų kuopa Amerikoje, sunku nustatyti, nes negalima sutelkti visus tam klausimui reikalingus dokumentus. Tiek žinoma, kad pirmoji Lietuvių Socialistų Sąjungos narių apyskaita, kurią J. Baltrušaitis parūpino Kovai (nr. 24, 1905), sako, kad *seniausia* kuopa įsikūrė Philadelphijoje, kovo 6, 1899. Tačiau, kitos "senos kuopos" esą Scrantono, Chicago ir Clevelando. Scrantono kuopa jau gyvavo 1900 metais, nes tą metą Vienybės spaustuvė jai išleido 3.000 egz. propagandinio leidinio "Imtynės Varguolių su Bagočiais ir Socialistų Suvienytose Valstijose Platforma."[3]) Jr. Jonas sako: "dabartiės (apie 1897 metus) tveriasi socialistų partija Mt. Carmel, Pa." (p. 29), ir "paskutiniu laiku (taip pat, apie 1897-1898) bandyta uždėti socialistų kliubą Elizabethport, N. J."[4]) Nors Šliupo laikraščiai, Apšvieta ir Naujoji Gadynė, sakoma, buvę socialistinės krypties, tačiau, organizacija, kurios vardu jie buvo leidžiami nebuvo socialistinė. Tai buvo Lietuvių Mokslo Draugystė, įkurta gruodžio 22, 1889 metais, ir turėjusi kuopas keliose kolonijose. Jos tikslas buvęs "praplatinti apšvietimą ir mokslus lietuviškoje kalboje, taipgi gaivinti meilę lietuvybės." (Apšvieta, p. 550). Redaktorius Šliupas, tiesa, socializme matė ateities ieškinį, bet LMD nebuvo socialistų organizacija.

Amerikos lietuviams laikraščiai, paprastai, buvo "tėvas ir motina" išauklėti bile didesnę organizaciją. Tokiu būdu, Vienybė išauklėjo SLA ir TMD, Draugas išauklėjo Katalikų Federaciją, Kova Socialistų Sąjungą, Vienybė, Ateitis ir Lietuva — Sandarą. Socialistų sąjudis tokių "tėvų ir motinų" turėjo nemaža, bet didžioji jų dauguma anksti džiova mirė. Iki tikrojo tėvo (Kovos) įsikūrimo, Amerikos lietuviams socializmą, sakoma, be Šliupo laikraščių, skelbė šie leidiniai:

Baltimorėje bal. 2, 1896 pradėjo eiti Vinco Karaliaus redaguojamas ir leidžiamas Kardas, kuris miręs spalių 5, 1898, išleidęs 39-tą numerį. Apie patį Karalių biografinių žinių neturiu. Jis 1892 metais buvo Šliupo organizuotos Lietuvių Mokslo draugijos Baltimorės kuopos sekretorius. Iš kur jis socialistinę kryptį pasiėmė, ir kas buvo Kardo bendradarbiai, žinių neturiu, nes to laikraščio komplektų nepavyko niekur gauti. Bet žinoma, kad Kardui ir jo leidėjui Baltimorėje nepavyko jokios pastovios socialistinės organizacijos sukurti. Gal jis to ir nesiekė? Karaliaus spaustuvę vėliau atpirko Chicagos socialistų kuopa (turbūt 1899 metais). Ji, turbūt, Kūrėjas Publ. Co. vardu, leido savaitinį socialistinį Kurėjas, ėjusį nuo vas. 7, 1900 iki 19-to numerio tais metais. Kas jį redagavo, žinių nėra, bet laikraščio šūkis buvęs: "Lygybė, Brolybė ir Laisvė." Nors nėra tikrų žinių, ar ši Chicagos kuopa buvo Kurėjo leidėju, bet tikrai žinoma, kad 1902 metais ji bandė įkurti socialistams organą Darbininkas. Jo, tačiau, išėjo tik vienas numeris, žinomo žodyno autoriaus, Antano Lalio suredaguotas. Chicagos kuopa Karaliui už spaustuvę sumokėjo $77, o likusius $72 atmokėjo Lietuvių Socialistų Sąjunga, kada įkūrė savo organą Kovą Philadelphijoje. Vėliau, ši Kovos spaustuvė atiteko komunistų Vilniai Chicagoje — reiškia Karaliaus spaustuvė apkeliavo veik visą Ameriką.

1. Kova, nr. 18-19, 1907.
2. Kova, nr. 20-21, 1907.
3. Suskaita Lietuviškų Knygų. Jr. Jonas, 1900, p. 25.
4. Lietuviai Amerikoje. Jr. Jonas, 1899, p. 100.

(Bus daugiau)

MARSO GYVYBĖ

Marsas yra energingai tyrinėjamas tais laikotarpiais, kuomet jis arčiausiai prieina prie žemės. Paskutinį kartą tatai buvo pereitų metų vasarą ir rudenį. Labai įdomias pasėkas gavo tuo metu amerikietis astronomas Sliferis. Panaudojęs tam tikrą fotoaparatūrą Sliferis sugebėjo pirmą kartą gauti spalvotas Marso fotografijas. Tos nuotraukos parodė netikėtus faktus: pasirodė, kad Marso paviršiaus bruožai žymiai keičiasi.

Dėmių dydis ir ribos buvo gana pastovios. Tačiau, kaip rado Sliferis, šį kartą dėmė, kuri prieina prie pietų speigračio "kepurės," kurią sudaro, matyt sniegas ir ledas, griežtai pasikeitė. Nuotraukose matytis, kad ši didelė mėlynai žalsva dėmė padidėjo apimtimi ir išsiplėtė po rausvai raudonoką planetos paviršių. Sliferis dar nepaskelbė visų savo stebėjimų pasėkų. Tačiau štai ką jis tvirtina jau savo pirmąjame pranešime. Anot jo, jis esąs gavęs svarų įrodymą to, kad dėmė esanti veši liai išaugusi augmenija. Ji užaugo užėjus Marse pavasariui, kuomet speigračio "kepurės" sniegas pradėjo tirpti.

Mokslas turi priemonių net per tokį didelį atstumą, kaip nuo Žemės ligi Marso, pažinti chlorofilą — dažomąją medžiagą, teikiančią augalams jų žalią spalvą. Sliferis nusprendė panaudoti tuos metodus. Ir jeigu chorofilo "detektorius," tai yra chlorofilo "atidengėjas," duos teigiamą atsakymą, tai bus galima tikrai pasakyti, kad Marse gyvybė, bent augmenijos yra.

TAKE IT OR LEAVE IT

By Vitalis Bukšnaitis

NEW YORK, April 11 — It is apparent that the members of the present National Executive Committee of the Lithuanian Alliance of America are anxious to be reelected to the same offices which they now occupy. This is nothing unusual. The same sort of thing is done every day by Democrats, Republicans, Socialists and others, both among Lithuanians and our other local politicians. The "ins" are anxious to stay "in." The "outs" are anxious to replace them. But the "ins" invariably have the advantage, when it comes to pointing out their "accomplishments" to the electorate.

And this is what is happening in the Lithuanian Alliance of America. The lone voice of Kleofas Jurgelionis, the only person who has been able to efffectively criticise the incompetence of the present administration in the Alliance, has been muzzled by threats of imminent discharge from his duties. On the other hand, the administration has been going to town bragging about what it has done by its infinite wisdom and exceptional capacity for administering the affairs of the organization. Not only do full pages of goo appear in Tėvyne, official organ of the Alliance, but similar blurbs are being sent to presidents and secretaries of all lodges of the organization. This stuff is definitely propaganda for the reelection of the present officers of the Alliance, and the Alliance is paying not only for the printing of this literature, but also for the postage which is required for mailing it. Is this to the advantage of the Lithuanian Alliance of America? I don't think so.

In its letter to presidents and secretaries of the lodges of the Alliance president Bagočius and secretary Vinikas make a great to-do over the fact that during the administration of the present officers, the financial manipulations of that group have resulted in the recouping of a modicum of the losses which the organization suffered because of investments made before previously well-considered securities flopped in value during the Great Crash which led to the depression. Well, it is nice to know that we not only survived the crash, but are now fairly wallowing in wealth. But is it the Executive Committee which is responsible for this commendable financial condition of the Alliance?

Together with the letter is an "Explanation to Alliance Members From the Executive Committee" which declares, among other things, that it received and used suggestions and information regarding investments from the "Standard Statistics" firm. How the use of such a firm as the "Standard Statistics" outfit can reflect on the competence of the people who use this information is something which is not very clear to this correspondent. Then again, there are quotations from a report filed by the Pennsylvania State Insurance Department, praising the present financial set-up of the Alliance.

Let us grant that the Alliance has not lately lost any money. Let us even admit that the Alliance has made money during the last six years. But let us consider this fact: is the Lithuanian Alliance of America an organization primarily designed to make money? Or is it a fraternal organization whose duty it is to provide for the members services which other Lithuanian American organizations cannot provide? Such as libraries, schools, athletic activities, cultural activities, etc.? Tomorrow's column will deal in greater detail with the matter of what the Alliance has failed to do for the average member of the organization.

KAS MUMS YRA VILNIUS?

Iš prezidento A. Smetonos kalbos, pasakytos Šaulių Sąjungos atstovų suvažiavime

Gedimino sostinė, įkurta gražioje lietuvių žemėje. Čia Neries pakrantėje buvo Šventoji Raguva, čia Jogaila vedė lietuvius prie krikšto. Vilnius mūsų tautos lėšomis augintas ir gražintas, jos karių ginklu saugotas. Ne svetimųjų, o savųjų sumanymais ir ištekliais rados jame daugybė gražių bažnyčių, sukurta mokslo židinys - akademija, paskum virtusi universitetu. Buvo laikai, kada lietuviai kunigai kaip Širvydas, lietuviškai sakė ten pamokslus Dievo namuose. Vilnius ilgai gynėsi svetimos įtakos, nenorėdamas įsileisti nei lenkų vyskupų, nei lenkų aukštųjų pareigonių. Ir, kai susidėjus Lietuvai unijon su Lenkija, politikos svoris pašlijo Krokuvos ir Varšuvos linkui, Vilnius liko tarytum tvirtovė, kur telkėsi pirmaeilės kultūrinės, politinės ir karinės lietuvių pajėgos. Susikirtus dviem srovėm, lietuvinei su lenkine, Lietuvos bajorai gynėsi įstatymais, draudžiančiais svetimšaliams joje įsigyti nejudamą turtą ar turėti aukštas vietas valdžioje.

Nors ir gyvam palikus valdančiojo luomo valstybiniam patriotizmui, tautinis jo patriotizmas tačiau silpo, pro atsiradusias spragas pradėjo briautis svetimos, daugiausia lenkiškos savybės. Istorijos įvykiams pradėjus žaisti ne Lietuvos naudai, bajorų luomui atėjo pavojus nutautėti. Dėl to kunigaikštis Giedraitis ir kun. Daukša ir kt. šviesuoliai žodžiu ir raštu skelbė, kad Didž. Kunigaikštijos aukštasis luomas neišsižadėtų lietuvių kalbos. Giedraitis pavedė lenkui kan. Stryjkowskiui aprašyti Lietuvos praeitį; tas aprašė ją lenkiškai. Netrukus lietuvis Kojalavičius parašė Lietuvos istoriją lotyniškai. Ko dėl svetimomis kalbomis? Mat norėta, kad būtų skaitoma ir suprantama už Lietuvos ribų. Lietuvos liaudis tebebuvo neraštinga.

Lenkijos palaidai tvarkai ilgainiui įsigalint Lietuvoje, karam ir svetimųjų invazijom alinant kraštą, bajorų rietenoms besitęsiant, nebebuvo kas pastoja kelią nutautinimo tvanui. Liaudis, pasilikusi be dvasinio maisto, užsidarė savyje ir manėsi viena, kurdama pasakas, dainas ir priežodžius. Pagaliau dingsta Lenkija, dingsta ir Lietuvos nepriklausomybė.

Tokiai nelaimei atsitikus, atsirado neišsakomas ilgesys prarastos laisvės. Jis pasireiškė stipria romantizmo srove atgimusiame Vilniaus mokslo židinyje - universitete. Jaunas poetas Adomas Mickevičius lenkiškai, bet lietuvišku entuziazmu, dainavo ne Lenkijos, o Lietuvos krašto grožį. Kiek vėliau vilnietis poetas Kondratavičius ieško įkvėpimo taip pat didingoje lietuvių praeityje. Istorikas Narbutas, irgi vilnietis, aprašė didžiuliais knygų tomais idealizuotą Lietuvos senovę ligi Liublino unijos. Bajorai rašė bajorams lenkiškai. Tik žemaitis Daukantas, irgi Vilniaus universiteto auklėtinis, Mickevičiaus amžininkas, drįso rašyti žemaitiškai, tikėdamas, kad atgimę lietuviai jį skaitys ir supras jo raštus.

Per visą Lietuvos praeitį nestigo kilnių ir šviesių lietuvių, žadinusių savo tautos sąmonę. Kad ir svetimomis kalbomis, kaip tų laikų mada buvo, jie nesiliovė buvę lietuviais, visur ir visuomet jais rodydamiesi. Jie reiškėsi tomis kalbomis, kurios buvo geriau įmanomos šviesuomenei. Panašiai yra dares ir didysis čekų patriotas Palacky's, praėjusiame šimtmetyje parašęs vokiškai Čekijos istoriją savo tautiečiams, nes vokiečių kalba jiems tuomet buvo madoje. Taigi, šiokia ar tokia kalba parašytos knygos apie mūsų praeitį, jos yra mums ne vien brangus paminklas, bet ir gyvos versmės, kuriomis galime gaivinti ir stiprinti savo tautą.

Baudžiavą panaikinus, kada mūsų liaudis atkuto ir iš jos tarpo kilo šviesių ir mokytų žmonių, kaip Basanavičius, tose knygose jie ieškojo savo tautos senovės aprašymų ir savo darbams įkvėpimo. Be to, jau tuomet, kas tik galėjo, svajojo apsigyventi Vilniuje. Kai rusų revoliucija pramynė šiokiai tokiai laisvei kelią, Vilniuje susitelkė nemažas būrys mūsų mokslintos jaunuomenės, ėmusios kurti, vadovaujant vyresniesiems, Petrui Vileišiui ir dr. J. Basanavičiui, šviesos, meno ir mokslo židinius. Tų šviesuolių dėka įvyko Vilniuje 1905 metų lietuvių didysis seimas, pareikalavęs Lietuvai iš rusų valdžios autonomijos, ten pat susimetusi Taryba 1918 metais paskelbė Lietuvos nepriklausomybę. Visur atgimusios Lietuvos konstitucijose tas Gedimino sukurtas miestas pagrindiniu dėsniu įrašytas kaip Lietuvos sostinė (tik mūsų Steigiamojo Seimo konstitucijoje kaž kodėl jis buvo išleistas). Visa tatai rodo, jog Vilnius mūsų tautos sąmonėje taip tvirtai ir taip giliai yra prigijęs, kad niekas jo neįveiks išrauti.

Taigi, mes neatėjome, o grįžome Gedimino pilin, ne užkariauton, o atgauton pilin, kuri buvo iš mūsų apgaule ir smurtu išplėšta. Ne svetimą daiktą, o savo pasiėmėm. Tai mūsų šventai paveldėtas miestas, mūsų senolių kurtas ir sukurtas. Vilniuje randasi mūsų tautinės ir religinės gėrybės, Vilniuje palaidoti Vytautas ir kiti mūsų tautos vadai, Vilniuje stebūklingasis Dievo Motinos paveikslas šviečia Aušros Vartuose.

STABDŽIAI SU VANDENS AUŠINIMU

Milžiniškame autosunkvežimyje, kuris naudojamas rastų gabenimui iš Oregono miškų (Jungtinėse Amerikos Valstybėse) įrengtas specialus prietaisas ratų stabdžių juostų aušinimui.

Ilgas cilindrinis rezervuaras su vandeniu sujungtas vamzdeliais su kanalais ant stabdžių diskų. Vanduo praėga stabdžių juostą apsupančiu kanalu ir pro specialią angą išteka ant kelio.

Į vamzdelius laisvu tekėjimu patenkantis vandens kiekis reguliuojamas tam tikrais vožtuvais.

Kalnuotose vietose važinėjantiems ir apkrautiems autovežimiams vandeniu aušinami stabdžiai labai naudingi, o kai kuriais atvejais be jų sunku apsieiti.

FĖRAI VILNIEČIŲ NAUDAI

AMSTERDAM, N. Y. — Vietos Vilniaus Šelpimo komitetas prisidedant keletui organizacijų rengia didžiulius fėrus. Fėrai prasidėjo balandžio 10 d. ir tęsis balandžio 11, 13 ir 14 dienomis. Vyksta Amerikos lietuvių klube, 17 Liberty St. Savaitės dienomis fėrų pradžia 7 val. vak. ir sekmadienį 2:30 val. popiet.

Su komitetu fėrų rengimui prisidėjo šios draugijos: šv. Kazimiero, Dukterų Marijos, šv. Onos, šv. Jono, Piliečių klubas, šv. Kazimiero parapijos choras, Sodalietės, Amerikos lietuvių klubas ir Lietuvių Politikos klubas.

Fėrams yra sudovanota puikių dovanų, kurios bus išleistos laimėjimams. Vakarais bus įvairios programos, šokiai ir basket bolo rungtynės. Taipgi vyks Card party, Bingo ir t.t. Bus gėrimų ir valgių.

Rengimo komisija visus kviečia skaitlingai fėrus lankyti. Visas gauras pelnas per Lietuvos Konsulatą bus pasiųsta sušelpti Vilniaus krašto lietuvius. Svarbu juk yra visiems prisidėti su parama savų brolių vilniečių, kurių gyvenimo sąlygos verktinai reikalauja pagalbos. Į fėrus įėjimas 15c., sekmadienį 20c.

Komisija.

MIRĖ LIETUVIAI

BALTIMORE, Md. — Kovo 23 d. mirė Teklė Žvinklienė, 55 m. amžiaus. Paėjo iš Krakių parapijos, Valanių kaimo, Kėdainių apskričio. Paliko 4 dukteris ir sūnų. Dukteris: Teklę, Bronę, Augeniją, Albertą ir sūnų Viktorą, dar jauną, vos 14 metų amžiaus.

Vyras yra miręs liepos 15 d. 1938 metais. Žvinkliai sunkiu savo darbu turėjo įsigiję ūkį, 160 akrų žemės.

* * *

Kovo 30 d. mirė Pabijonas Večiarskas, 46 metų amžiaus, paėjo iš Palangos miesto. Paliko moteri Bronislavą ir dvi dukteris: Bronislavą ir Olgą. Velionis iš amato buvo siuvėjas ir visuomet stovėjo darbininkų pusėje. Palaidotas Holy Redeemer kapinėse. Velionis turėjo daug draugų, tai nors ir trečiadienyj, bet į kapus palydėjo 15 automobilių lydėtojų. Moteris lydėtojus gana gražiai pavaišino.

Liūdna, kad mūsiškiai taip skaitlingai skiriasi su šiuo pasauliu.

* * *

Kovo 16 d. staiga mirė Jonas Ugenskis, 55 metų amžiaus. Paliko moterį Margaretą, sūnų Joną. Dukteris: Margareta Burg, Josephiną (slaugę) ir Frances. Palaidotas su bažnytinėmis apeigomis Holy Redeemer kapinėse.

Velionis paėjo iš Lietuvos, Seredžiaus parapijos, Kauno apskričio. Iš amato buvo visą laiką siuvėjas. Turėdamas nepaprasta gabumą tame amate laikė savo dirbtuvę. Bet paskutiniu laiku dirbo pas kitus.

Kovo 15 d. visą dieną išdirbo, o kovo 16 dieną jį rado apsivilkusį kur tai eiti ir negyvą. Širdies liga jį paveikė.

Ant. Kurelaitis.

● Šiuo metu į Kauną yra atvykę stambios švedų firmos atstovai, kurie tariasi su atitinkamomis įstaigomis dėl Turniškių elektros stoties užbaigimo darbų.

● Kinai valgo juodus kiaušinius. Jie aplipdo kiaušinius moliu ir užkasa juos į žemę keleriems metams — per tą laiką kiausiniai pasidaro visai juodi, ir kinai sako, kad jie labai skanūs!

Kazys Vidikauskas, jo žmona Marijona ir sūnus Kazys

KAZYS VIDIKAUSKAS APDOVANOTAS D. L. K. GEDIMINO ORDINU

PHILADELPHIA, Pa. — Vietos veikėjas ir rašytojas p. K. Vidikauskas, balandžio 7 d. Hotel Lorraine, A. L. Ek. Centro suvažiavime padarius pertrauką ir susirinkimo vedimą perdavus adv. C. B. Cheledinui, kuris padaręs įžanginę kalbą perdavė tolesnį vedimą p. Jonui Griniui, kaip ordino kavalieriui. Ponas Jonas Grinius paprašė vietoje esančius: Vincą Ambrazevičių, Juozą Ambraziejų, Kazį S. Karpių ir dr. M. J. Viniką, kaip Lietuvos ordinų kavalierius sustoti prie stalo ir į jų vidurį pakvietęs **Kazimierą Vidikauską**, atatinkama kalba supažindinęs dalyvius su p. Vidikausko nuveiktais darbais Lietuvos ir lietuvių labui, perstatė Lietuvos generalinį Konsulą pulk. Joną Budrį, kuris pranešė, kad Lietuvos Respublikos Prezidento oAntano Smetonos aktu Kazys Vidikauskas yra apdovanojamas D. L. K. Gedimino Ordinu ir perskaičius apdovanojimo aktą prisegė ordiną. Kuklusis mūsų darbuotojas Kazys Vidikauskas su nuoširdžia padėka priėmė ordiną.

Toliau vedant kalbų programą buvo perstatyti ir pasakė atitinkamas kalbas: Kazys Drižas, Antanas Uzumeckis, Kazys Žadeikis ir Juozas Ambraziejus.

Ordino įteikimo ir pagerbimo laiku dalyvavo p. Vidikausko žmona, dukterys, giminės ir daugelis visuomenininkų, A. L. Ek. Centro valdyba ir atstovai. Viso apie 100 dalyvių. Adv. S. C. Cheledinas savo paskutiniu žodžiu uždarydamas iškilmes pranešė, kad viešbučio salėje yra paruošti stalai visų dalyvių pietums.

A. S. Trečiokas.

IŠ BALTIJOS DRAUGIJOS VEIKLOS WASHINGTONE

WASHINGTON, D. C. — Kovo 18 d. įvyko Baltijos Amerikos draugijos susirinkimas Tartptautinuiose Studentų rūmuose, 1708 New Hampshire Avenue, N. W., Washington, D. C. Susirinkusiems kalbėjo Irina Ungern-Sternberg, kuri yra gimusi Latvijoje, bet užaugusi Estijoje, kur jos sesuo dar tebegyvena.

Baronesė kalbėjo apie Estiją ir jos gyventojus. Kalbos tema buvo aktuali ir, reikia pasakyti, idomi. Baronesė yra vėliausiu laiku nemažai parašiusi apie Baltijos valstybes spaudoje, ypač vėliausiu laiku. Dar gruodžio mėnesį pereitais metais Geographic Magazine tilpo jos straipsnis apie Estiją. Po baronesės kalbos įvyko draugiškos diskusijos. Šiame draugijos susirinkime taip pat atsilankė p. Otto S. Beyer, National Mediation Board pirmininkas, kurs pareiškė noro įsirašyti į Baltijos Amerikos draugiją.

Apie pusę valandos prieš bendrąjį susirinkimą, įvyko šios draugijos lietuvių skyriaus susirinkimas baigti ruošti planus rengiamai šokių programai, kuria atliks chicagietis p. Belajus su savo šokikų grupe. Ši šokių programa įvyks balandžio 25 d., 8 val. vakare Dodge Hotel, Garden Tea House salėje. Pono Vytauto Belajaus šokikų grupė šoks lietuviškus tautinius ir kitų Baltijos valstybių šokius. Šios programos rengėjai yra Baltijos Amerikos draugijos Lietuvių Skyrius. Programa yra žinioje šios lietuvių komisijos: ponia Adelė Dirvelis - Roszel —pirmininkė; L. J. Esūnas, A. Žilinskas, D. Klimas, J. C. Chinarskas, p. Vera Gaudel, ponia Carl ir p-lė Adelė Azukas. Visas šio parengimo pelnas skiriamas Vilniaus reikalams.

Tautinis Festivalas vėl rengiamas Amerikos sostinėje Washingtone. Šį kartą balandžio 25, 26 ir 27 dienomis. Chicagos lietuvių šokėjų grupė, kuriai vadovauja Vytautas Belajus, kaip ir pernai, dalyvaus šiame festivale, penktadienį balandžio 26 d. po pietų ir vakare. Taip pat dalyvaus suomių dainininkų grupė iš Minnesota valstybės.

Sekantis Baltijos Amerikos Draugijos Washingtone susirinkimas įvyks balandžio 15 d. 8 val. vakare, International Students House, 1708 New Hampshire Avenue N. W.

L. J. Esūnas.

ĮVAIRIOS TRUMPOS ŽINIOS

● Pranešama, kad Valkinnkų kartono fabrikas pradėsiąs gaminti medicinos reikalams ligniną, kurio iš užsienių per metus būdavo įvežama iki 95,000 kg.

● New Yorke "žinovai" bandė susekti, kaip vyrai šukuoja plaukus. Jų stebėjimai parodo, kad iš 500 vyrų 54% šukuoja plaukus į dešinę, 16% į kairę ir 30% šukuoja atgal, viršun...

Aukos Vilniečiams

Lietuvos Generalinio Konsulato New Yorke aukų pakvitavimas nr. 31

P. Radvinauskas, Brooklyn, N. Y., per J. Ambraziejų $1.

PITTSFIELD, MASS. lietuviai, per I. Bagdoną $16. Aukavo: Lietuvos Sūnų ir Dukterų Pašalpinė D-ja $10, L. Bagdonas $2. Po $1: P. Vekeriotas, D. Velika, M. Baniškevičius ir J. Baronas.

AMSTERDAM, N. Y., Vilniaus Komitetas, per sekret. St. Kisieliūtę $81.29 Surinkta per 16 Vasario minėjimą $65.29. Dukterų Marijos Dr-jos $10, A. D. Lurie $5, Gabay's Shop $1.

Lietuvos Vyčių kp. 127, Hudson, Mass., per Miss Antonia Kerdokas $10.

Viso	$108.29
Anksčiau skelbta	11,220.08
Bendrai	$11,328.37

Ši suma pervesta Vyriausiam Komitetui Vilniaus Kraštui Remti.

Lietuvos Generalinis Konsulas visiems aukavusiems, rinkėjams bei šiaip prisidėjusiems nuoširdžiai dėkoja.

CONSULATE GENERAL OF LITHUANIA

16 W. 75th St., New York, N. Y.

P. S. Keletas asmenų aukavo "Ljet. Atstatymo Bendrovės" šėrus. Jiems pakvitavome laiškais. Aukavusių pavardes ir šėrų skaičius viešai paskelbsime vėliau.

Dėl aukų Lietuvos Šaulių Sąjungos lėktuvui pirkti

Savo laiku spaudoje buvo paskelbta, kad Lietuvos Šaulių Sąjungos lėktuvui pirkti, p. Katrė Katkevičienė ir Julė Andriulienė, iš Chicagos, paskyrė 1938 m. birželio 4 d. vakarėlio pelną $7.00.

Dabar p. K. Katkevičienė ir J. Andriulienė prašo paskelbti, kad tie $7 yra paaukoti tik p. Katkevičienės asmeniškai.

Lietuvos Generalinis Konsulatas.
New York, N. Y.

DAUG LIETUVIŲ ATBĖGĖLIŲ GAVO DARBUS

VILNIUS. — Lietuvių atbėgėlių buvo užregistruota kartu su moksleiviais 3,400 asmenų. Dabar dauguma jų jau gavo darbą, todėl globojamųjų skaičius sumažėjo iki 1,400 asmenų. Vilniuje J. Tūbelienės rūpesniu yra sudarytas lietuviams atbėgėliams globoti komitetas, kurio pirmininkė yra J. Tūbelienė, vicepirm., viceburmistras Pimpė ir nariai: dek. Vaišutis, Liūdžius, gyd. Čepulis ir Burokienė.

Draugijos Vilniaus Kraštui Remti vyr. komitetas nuo pereitų metų spalių 10 d. iki vasario pabaigos turėjo 1,352.-368 litus pajamų. Pernai iš tų pinigų išleista 299,000 litų. Vasario 15 d. kasoje buvo 936,874 litai. Dabar kas savaitę į komiteto kasą įplaukia po 11-15 tūkstančių litų pajamų. Numatoma, kad pajamų nemaža duos Vilniaus Raktas, leidiniai, užsienio lietuviai, iš kurių iki šiol gauta 28,000 litų, ir kiti aukotojai. Daugiausia komitetas aukų gavo iš Lietuvos žemės ūkio per centrines žemės ūkio organizacijas, tuo tarpu kai laisvosios profesijos, prekybininkai ir pramonininkai aukų mažai tedavė.

AMERIKOS AFORIZMAI APIE PINIGUS

Žmogus, kuris lygina save su dolerio ženklu per daugelį metų lengvai gali pasidaryti suktu.

* * *

Ar jūsų susidomėjimas gyvenimu visas kyla iš pasidėjimo banke? (Angliškai susidomėjimas ir nuošimčiai: interest).

* * *

Pinigai gali išlaisvinti žmogų nuo sunkumo, bet retai nuo visų skaudumų (Angliškai want, trūkumas, ir žaizda, wound, tarima beveik vienodai).

* * *

Nepasisekimas dažniau įvyksta nuo pajėgumo, negu kapitalo trūkumo.

* * *

Būkime visi laimingi ir gyvenkime pagal savo turtą, net jeigu reikia skolintis pinigų, kad tai padaryti. —Braunas.

Ar. Vitkauskas.